

Paskaidrojuma raksts un Rīgas domes priekšsēdētāja ziņojums par Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžetu

Rīgas pilsētas ekonomiskā un sociālā situācija

Rīgas pilsētā un valstī kopumā 2018.gadā turpinājās ekonomiskā izaugsme. Centrālās statistikas pārvaldes dati rāda, ka 2018.gadā Latvijas iekšzemes kopprodukts palielinājās par 4,8% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Straujākais pieaugums bija vērojams būvniecības nozarē – par 22%, kā arī informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē par 13%. Šo nozaru jaunradītajā vērtībā Rīgas pilsētas īpatsvars sasniedz attiecīgi 57% un 84% no kopējās šo nozaru jaunradītās vērtības valstī.

2018.gadā vidējā mēneša bruto darba samaksa Rīgas pilsētā palielinājās par 8,1% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, sasniedzot 1129 *euro*, pārsniedzot valsts vidējo rādītāju par 125 *euro*. Finanšu ministrija prognozē, ka darba samaksas pieaugums valsts ekonomikā 2019.gadā turpināsies un būs 6,5%. Vidējai bruto darba samaksai 2018.gadā pret iepriekšējo gadu palielinoties par 8,1%, iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugums Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā veidoja tikai 2,4%, kas norāda uz nodokļu reformas negatīvo ietekmi uz pašvaldību budžetiem.

Saskaņā ar Finanšu ministrijas prognozēm laika posmā līdz 2022.gadam netiek paredzēts nodarbināto skaita pieaugums tautsaimniecībā. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa bāzes paplašināšanos turpmākajos gados noteiks īstenotā nodokļu reforma, kā arī, ja netiks veikti papildu pasākumi nodokļu jomā, no 2021.gada arī darba samaksas izmaiņas.

Rīgas pilsētā 2018.gadā bija 319,3 tūkstoši nodarbināto, kas ir par 8,5 tūkstošiem vairāk nekā iepriekšējā gadā. Bezdarbnieku skaits pilsētā saglabājās nemainīgs – 12,5 tūkstoši bezdarbnieku, tā līmenim samazinoties no 4,0% līdz 3,9% (no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem pilsētā).

2018.gadā inflācijas temps Latvijā stabilizējās – samazinoties līdz 2,5%, salīdzinot ar 2,9% gadu iepriekš. Taču palielinājās ražotāju cenu pieaugums – no 2,6% iepriekšējā gadā līdz 4,5% 2018.gadā, vietējā tirgū realizētai produkcijai sasniedzot pat 5,5%. Būvniecības izmaksas 2018.gadā palielinājās par 4,4%, salīdzinot ar 1,9% iepriekšējā gadā; lielākais pieaugums bija vērojams būvniecības izmaksu darba samaksas sadaļā, kas palielinājās par 8,3% pret 2017.gadu. Preču un pakalpojumu, kā arī ražotāju un būvniecības izmaksu pieaugums liecina, ka ir palielinājies cenu un izmaksu spiediens uz pašvaldības budžeta izdevumu daļu.

Pēdējos gados uzlabojusies pilsētas iedzīvotāju materiālā nodrošinātība un dzīves apstākļi. Vidējā reālā neto darba alga Rīgā pēdējo piecu gadu laikā ir palielinājusies par 32%. Ekonomiskās spriedzes rādītājs, kas parāda iedzīvotāju nespēju segt atsevišķas patēriņa izdevumu grupas, Rīgas pilsētā ir ievērojami samazinājies – no 61,1% 2010.gadā līdz 30,7% 2017.gadā un ir zemākais starp Latvijas reģioniem – valstī vidēji tas ir 40,6%. Ieņēmumi uz vienu

mājsaimniecības locekli Rīgas pilsētā 2017.gadā pārsniedza valsts vidējo rādītāju par 21%.

Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem Rīgas pilsētā reģistrēto iedzīvotāju skaits 2019.gada sākumā bija 697 tūkstoši cilvēku, par 0,6% mazāk nekā pirms gada.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžeta sagatavošana

Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžets izstrādāts, ievērojot likumā “Par pašvaldību budžetiem”, likumā “Par pašvaldībām”, likumā “Par budžetu un finanšu vadību”, likuma projektā “Par valsts budžetu 2019.gadam”, kā arī nodokļu likumos, Ministru kabineta noteikumos un citos normatīvajos aktos paredzētās prasības.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžets sastāv no pamatbudžeta un speciālā budžeta. Speciālā budžeta ieņēmumus 2019.gadā veido ziedojumi un dāvinājumi. Saskaņā ar Rīgas domes Budžeta komisijas 2009.gada 21.augusta lēmumu ieņēmumus, ko veido īpašiem mērķiem iezīmēti ieņēmumi (privatizācijas fonda, atsavināšanas rezultātā iegūtie līdzekļi, Rīgas pilsētas pašvaldības nodeva par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību, dabas resursu nodoklis u.c.), ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi, transferti, kopš 2010.gada iekļauj pamatbudžetā.

Likumprojekta “Par valsts budžetu 2019.gadam” paketē ir ietverti arī grozījumi likumā “Par pašvaldību budžetiem”, kas paredz 12.pantu izteikt šādā redakcijā: “12. Pašvaldību budžeti sastāv no pamatbudžeta, ziedojumiem un dāvinājumiem.” Šie grozījumi sagatavoti saistībā ar plānotajiem grozījumiem Likumā par budžetu un finanšu vadību, saskaņā ar kuriem pašvaldību speciālo budžetu līdzekļi (izņemot ziedojumus un dāvinājumus) tiek integrēti pašvaldības pamatbudžetā, un tādējādi pašvaldības speciālo budžetu turpmāk nebūs. Lai dotu laiku pašvaldībām sagatavoties, grozījumi stāsies spēkā 2020.gada 1.janvārī.

Rīgas domes Finanšu departaments, ievērojot Rīgas pilsētas pašvaldības apstiprinātās budžeta prioritātes, iepriekšējo gadu budžeta veidošanas galvenos pamatprincipus un piesardzību saistībā ar paredzamajām izmaiņām nodokļu politikā, nosūtīja budžeta izpildītājiem budžeta ieņēmumu un izdevumu kontrolskaitļus.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžeta projekta izdevumu noteikšanas pamatprincipos tika noteikts, ka budžeta izdevumi 2019.gada pamatbudžetā tiek plānoti, nepārsniedzot Rīgas domes 2017.gada 15.decembra saistošajos noteikumos Nr.15 “Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžetu” paredzētos izdevumus.

Valsts budžeta transfertu un budžeta iestāžu ieņēmumu samazināšanās gadījumā par atbilstošu summu jāsamazina arī izdevumi.

Budžeta izpildītāji (par attiecīgajām programmām atbildīgais Rīgas domes departaments vai pašvaldības iestāde) veic Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžetā apstiprināto programmu izvērtējumu.

Rīgas domes Budžeta komisijā lēma, ka Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžeta projektam pašvaldības budžeta finansētu institūciju priekšlikumus jāsagatavo līdz 2018.gada 7.decembrim.

Pēc Saeimas vēlēšanām 2018.gada 6.oktobrī par jaunas valdības apstiprināšanu deputāti spēja vienoties tikai pēc trīsarpus mēnešiem – 2019.gada 23.janvārī.

Nemot vērā likuma “Par pašvaldību budžetiem” 13.pantā noteikto, ka pašvaldību budžetu sastādīšanas sākumstadijā Ministru kabinets, pamatojoties uz aprēķiniem, kas raksturo pašvaldību budžetu daļu konsolidētajā kopbudžetā un valsts budžeta dotāciju nepieciešamību saistībā ar valsts budžeta līdzekļu iespēju un pašvaldību izpildāmo funkciju kopējo novērtējumu, saskaņo ar pašvaldībām plānojamā saimnieciskā gada valsts budžeta kopapjomu un tā sadalījumu starp pašvaldībām, Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžeta projekta izstrāde tika pagarināta, jo nebija skaidrības par būtiskām pašvaldības ieņēmumu un izdevumu pozīcijām.

Latvijas Pašvaldību savienības un Ministru kabineta 2019.gada vienošanās un domstarpību protokolu parakstīja šī gada 6.martā. Jāatzīmē, ka Latvijas Pašvaldību savienības un Ministru kabineta 2018.gada vienošanās un domstarpību protokols tika parakstīti jau 2017.gada 5.oktobrī.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžeta priekšlikumus Rīgas domes Budžeta komisija izskatīja 2019.gada 7.martā un nosūtīja izskatīšanai Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komitejai ar kopējo ieņēmumu apjomu 972 756 909 *euro* un izdevumu apjomu 1 083 687 980 *euro*. Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komiteja 2019.gada 22.marta sēdē, ņemot vērā Satversmes tiesas 2019.gada 5.marta spriedumu lietā Nr.2018-08-03, samazināja plānotos budžeta iestāžu ieņēmumus par 373 276 *euro*. Precizētais kopējais ieņēmumu apjoms 972 383 633 *euro* un izdevumu apjoms 1 083 687 980 *euro*. Rīgas domes 2019.gada 28.marta sēdē tika akceptēti atsevišķi deputātu priekšlikumi par papildu līdzekļu piešķiršanu un precizētais kopējais izdevumu apjoms 1 083 749 980 *euro*.

Pašvaldības triju gadu budžeta ietvars

Rīgas dome 2015.gada 9.jūnijā apstiprināja iekšējos noteikumus Nr.15 „Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta izstrādes, apstiprināšanas, izpildes un kontroles kārtība”, kas bija pamats, lai Rīgas domes Budžeta komisija 2015.gada 15.jūnijā pirmo reizi varētu apstiprināt Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ietvaru 2016.–2018.gadam.

Budžeta izpildītājiem tika skaidri definēti bāzes izdevumi turpmākajam periodam. Sastādot 2018.gada budžetu, tiek apstiprināts Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ietvars 2018.–2020.gadam.

Pašvaldības triju gadu budžeta ietvara plānošanas uzsākšana pozitīvi iezīmējusi vadlīnijas pašvaldības budžeta ieņēmumu un izdevumu attīstībā un dod iespēju paredzamāk plānot lielus, finansiāli ietilpīgus pilsētas attīstībai nozīmīgus projektus, sevišķi saistībā ar Eiropas Savienības līdzfinansētu projektu ieviešanu.

Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas deputāti 2019.gada 6.februārī, uzsākot darbu pie Valsts budžeta 2019.gadam izstrādes, vienojās, ka

vidēja termiņa budžeta ietvara likuma projektu 2019., 2020. un 2021.gadam negatavos. Tā kā aprēķiniem tiktu izmantotas pagājušā gada makroekonomiskās prognozes, vairs nav lietderīgi izstrādāt vidēja termiņa budžeta ietvaru šim gadam un rudenī vidēja termiņa budžeta ietvars būs jāgatavo jau nākamajam triju gadu periodam.

Tāpēc Finanšu ministrija sagatavoja grozījumus Likumā par budžetu un finanšu vadību, kas paredz, ka 2019.gadā vidēja termiņa budžeta ietvara likuma projekts tiek sagatavots tikai 2020., 2021. un 2022.gadam. Likuma grozījumi stājas spēkā 2019.gada 9.februārī.

Latvijas Pašvaldību savienības un Ministru kabineta 2019.gada vienošanās un domstarpību protokolā nav iekļauts arī 19,6% princips pašvaldību ieņēmumiem, kas palielina neskaidrību par pašvaldību budžeta ieņēmumiem nākotnē un neļauj izstrādāt trīs gadu budžeta ieņēmumu prognozi.

Pašvaldību finanšu risku ieņēmumu jomā palielina fakts, ka papildus iepriekšējā iedzīvotāju ienākuma nodokļa (turpmāk – IIN) nodokļu reformā paredzētajiem pasākumiem valdības plānos ir īstenot papildu pasākumus, kas var būtiski ietekmēt pašvaldību nodokļu ieņēmumus gan IIN, gan arī nekustamā īpašuma nodokļa (turpmāk – NĪN) jomā.

Pamatojoties uz visu neskaidrību kopumu, Rīgas pilsētas pašvaldības triju gadu budžeta ietvars šogad nav iesniegts kā pielikums.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžeta ieņēmumu prognoze

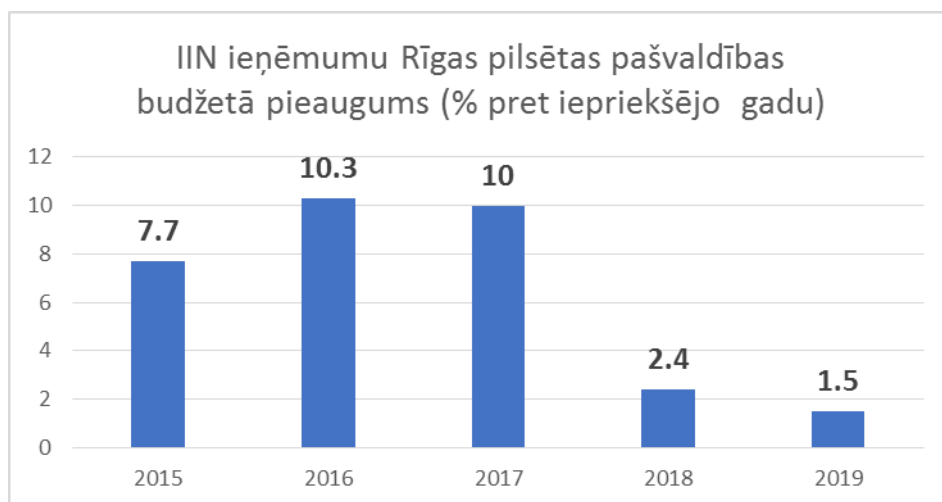
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā 2019.gadā turpinās ietekmēt valstī īstenotā nodokļu reforma. Jau 2018.gadā reformas ietekmēja IIN ieņēmumu pieauguma tempu, kas divos iepriekšējos gados sasniedza 10,3% un 10,0% gadā, taču pagājušogad nokritās līdz 2,4%. Lai gan 2018.gadā tautsaimniecībā turpinājās ekonomiskā izaugsme un darba samaksas pieaugums sasniedza 8,1%, IIN likmes samazinājums un neapliekamā minimuma pieaugums būtiski samazināja nodokļa bāzi un tā ieņēmumus pašvaldības budžetā.

Nodokļu reformas pasākumi, neapliekamā minimuma palielināšana turpināsies arī 2019.gadā, tā rezultātā IIN ieņēmumu pieauguma tempi reformas pasākumu ietekmē būs būtiski zemāki nekā potenciāli iespējamie ekonomisko faktoru ietekmē.

Saskaņā ar Finanšu ministrijas prognozēm kopējie pašvaldību IIN ieņēmumi 2019.gadā veidos 1 384,9 milj. *euro*, par 2,9 milj. *euro* mazāk nekā 2018.gada faktiskā izpilde. Tā kā Rīgas pilsētas pašvaldības īpatsvars IIN sadalē palielināsies no 41,45% (par 2018.gadu) līdz 42,15% (par 2019.gadu), pašvaldības budžetā tiek plānoti IIN ieņēmumi 583,7 milj. *euro* apjomā, par 8,7 milj. *euro* (par 1,5%) vairāk nekā 2018.gadā. Viss IIN ieņēmumu pieaugums Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā panākts, pateicoties IIN īpatsvara pieaugumam.

Lai kompensētu nodokļu reformas negatīvo ietekmi uz pašvaldību budžeta ieņēmumiem, likumā “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2018., 2019. un 2020.gadam” tika noteikta speciāla dotācija pašvaldību budžetiem no valsts budžeta. Šī dotācija noteikta tādā apmērā, lai pašvaldību kopējie nodokļu ieņēmumi (kopā ar speciālo dotāciju) būtu ne mazāk kā 19,6% no valsts

kopbudžeta nodokļu ieņēmumiem kārtējā gadā, neskaitot valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas valsts pamatbudžetā veselības aprūpes nodrošināšanai. 2018.gadā šī speciālā mērķdotācija tika sadalīta pašvaldībām atbilstoši IIN sadales īpatsvaram konkrētajā gadā, veidojot ap 9,1 milj. *euro* ieņēmumus Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā.



Sākotnēji Finanšu ministrija arī 2019.gada speciālās dotācijas apjomu pašvaldībām plānoja, balstoties uz 19,6% ieņēmumu daļas kritēriju. Valsts pagaidu budžeta regulējumā 2019.gadam, aprēķinot 104 milj. *euro* speciālo dotāciju pašvaldībām 2019.gadā, vispirms tika mainīts šīs dotācijas sadales princips – nosakot, ka 50% šīs dotācijas apjoma valsts ieskaita Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā un 50% sadala pēc IIN īpatsvara Valsts kases sadales kontā. 2018.gadā viss speciālās dotācijas apjoms tika sadalīts pašvaldībām pēc IIN īpatsvara Valsts kases sadales kontā.

Tālākā 2019.gada valsts budžeta izstrādes gaitā Finanšu ministrija atteicās arī no 19,6% principa, nosakot nominālu IIN ieņēmumu un speciālās dotācijas kopējo apjomu pašvaldībām 2019.gadā – 1 471,39 milj. *euro*. Palielinot IIN prognozi, tika saglabāts speciālās dotācijas apjoms, kas tiek iemaksāts Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā – 52 milj. *euro*, attiecīgi samazinot tās speciālās dotācijas daļas apjomu, kas tiek sadalīta starp pašvaldībām pēc IIN īpatsvara, līdz 34,5 milj. *euro*.

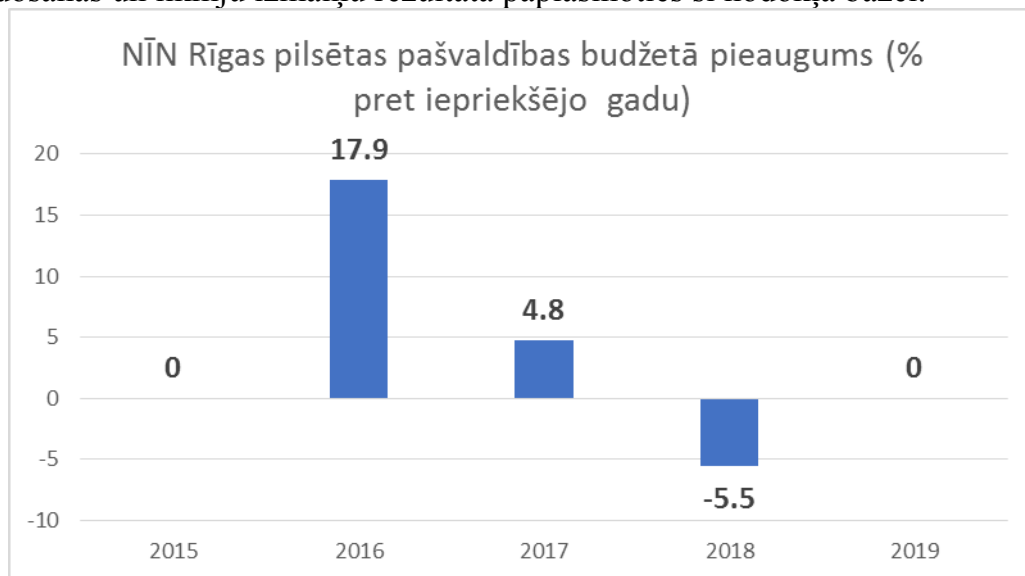
Valsts speciālās dotācijas apjoms Rīgas pilsētas pašvaldībai 2019.gadā veidos aptuveni 14,5 milj. *euro*, kas ir par 5,4 milj. *euro* vairāk nekā 2018.gadā, kamēr kopējais speciālās dotācijas apjoms pašvaldībām palielinās no 21 milj. *euro* līdz 86,5 milj. *euro*.

Kopējais IIN ieņēmumu un speciālās dotācijas apjoms Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā 2019.gadā sasniegs 598,2 milj. *euro*, par 14,1 milj. *euro* (2,4%) vairāk nekā 2018.gadā.

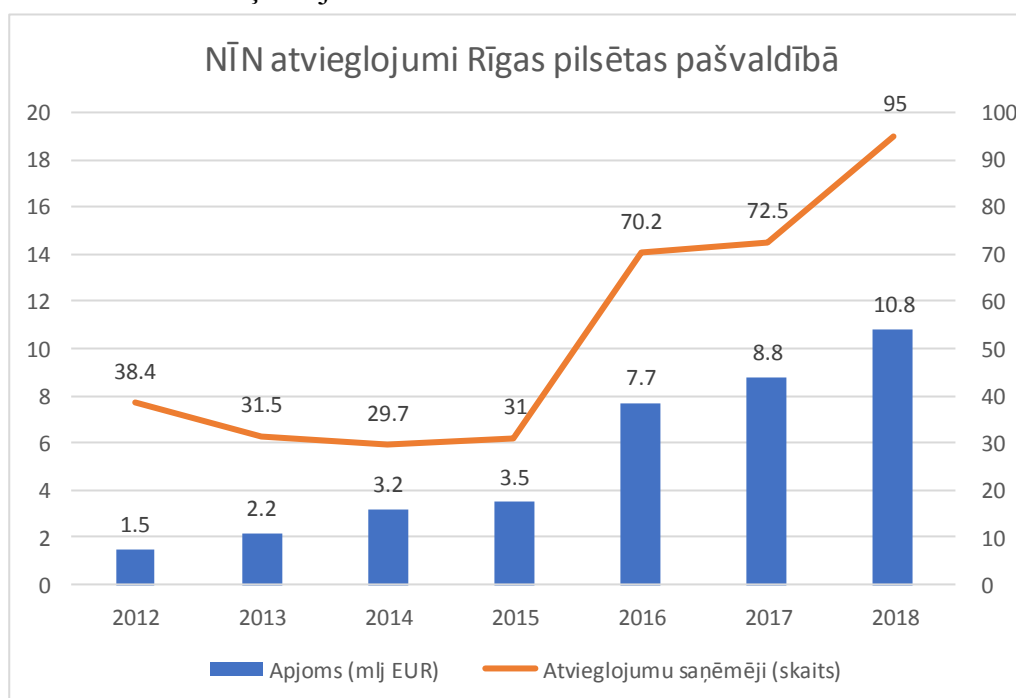
Pašvaldībām 2019.gadā tiek garantēti IIN ieņēmumi no plānotās prognozes, ievērojot šādu sadalījumu pa ceturkšņiem: I ceturksnī – 22%, II ceturksnī – 24%, III ceturksnī – 26%, IV ceturksnī – 28%, līdzīgi, kā tas bija iepriekšējos gados (izņemot 2018.gadu, kad bija noteikta īpaša garantijas kārtība IV ceturksnim).

Nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžetā tiek plānoti 110,1 milj. *euro* apjomā – 2018.gada faktiskās izpildes līmenī.

Pēdējo desmit gadu laikā NĪN īpatsvars pašvaldības budžeta ieņēmumu struktūrā ir būtiski palielinājies – no 6,3% 2008.gadā līdz 12,9% 2017.gadā, likumdošanas un likmju izmaiņu rezultātā paplašinoties šī nodokļa bāzei.

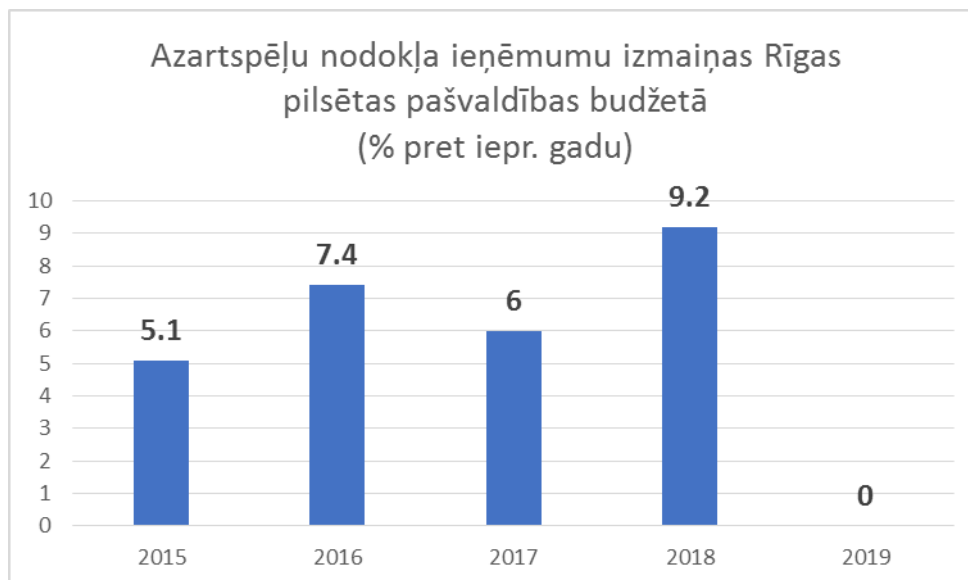


Tomēr, sasniedzot maksimālo līmeni 2017.gadā, pagājušajā gadā šī nodokļa ieņēmumi pašvaldības budžetā samazinājās par 5,5%. Viens no šīs samazināšanās iemesliem ir nekustamā īpašuma nodokļa atlaides, ko Rīgas pilsētas pašvaldība piemēro šī nodokļa maksātājiem. Pēdējos gados šīs atlaides ir palielinājušās – no 2% pret NĪN nodokļa ieņēmumiem 2012.gadā līdz 10% 2018.gadā, būtiski pieaugot arī šo atlaižu saņēmēju skaitam.

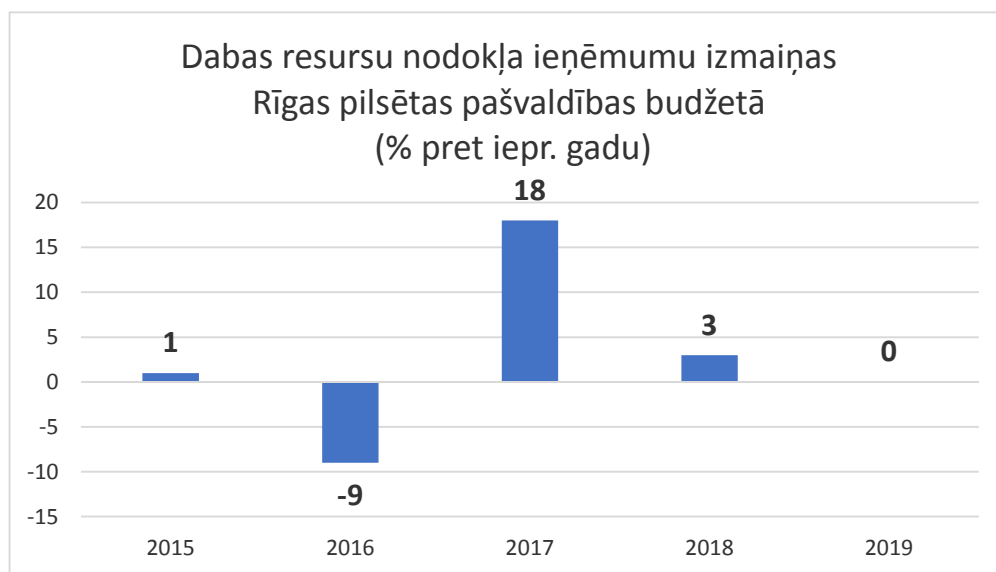


Plānojot šī nodokļa ieņēmumus tuvākajos gados, pastāv risks, ka tiek pieņemts likums, kas nosaka NĪN nepiemērošanu vienīgajam mājoklim (vai arī tiek noteikts ar šo nodokli neapliekamais minimums), ievērojami samazinot šī nodokļa ieņēmumus pašvaldības budžetā.

Azartspēļu nodokļa ieņēmumi, ņemot vērā pēdējo gadu ieņēmumu dinamiku, kā arī paredzētās izmaiņas šī nodokļa likumdošanā, 2019.gadā tiek plānoti 2018.gada izpildes līmenī – 5,0 milj. *euro* apjomā.

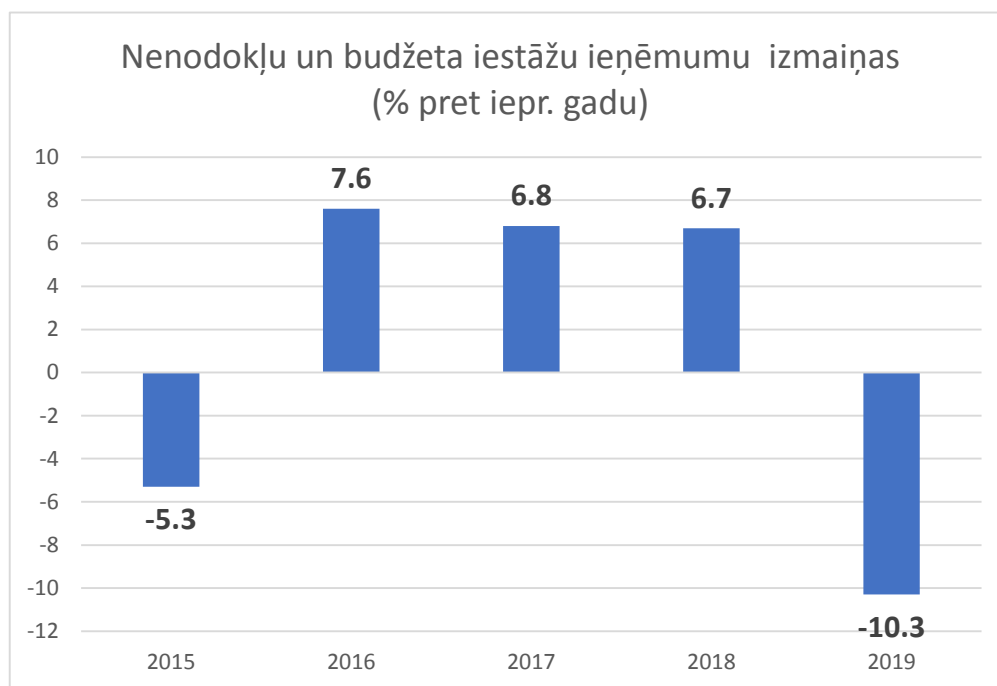


Šī nodokļa ieņēmumu jomā viens no būtiskākajiem riskiem ir interaktīvo azartspēļu īpatsvara pieaugums šī nodokļa kopējos ieņēmumos valstī. Nodokļu ieņēmumi no šī azartspēļu veida pēdējos trīs gados pieaug vidēji par 70% gadā. Kopš 2018.gada 1.janvāra ienākumi no interaktīvo azartspēļu nodokļa ieskaitāmi valsts pamatbudžetā. Tas nozīmē, ka pašvaldība neiegūst nekādus ieņēmumus no visstraujāk augošā azartspēļu sektora.



Dabas resursu nodokļa ienākumi Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā 2019.gadā, ņemot vērā šī nodokļa izpildes dinamiku pēdējos gados, tiek plānoti 0,9 milj. *euro* apjomā – 2018.gada faktiskās izpildes līmenī.

Nenodokļu un budžeta iestāžu ieņēmumu apjoms Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā 2019.gadā tiek plānots 49,6 milj. *euro* apjomā, kas ir par 10,3% jeb 5,7 milj. *euro* mazāk nekā 2018.gadā, ņemot vērā iepriekšējo gadu bāzes līmeni, faktiski veiktās dividenžu izmaksas (par 2,9 milj. *euro* mazāk) un prognozes par privatizācijas un atsavināšanas ieņēmumiem (2019.gadā plānotais apjoms, balstoties uz Rīgas domes Īpašuma departamenta prognozēm, ir 11 milj. *euro*).



Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde izstrādā kārtību par tūrisma nodevas iekasēšanu Rīgas pilsētā. Pēc tam, kad kārtība tiks apspriesta ar sociālajiem partneriem, noteikumi tiks virzīti izskatīšanai Rīgas domes sēdē. Šobrīd ieņēmumi no nodevas Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā nav plānoti.

Mērķdotācijas no valsts budžeta apjomus 2019.gadā un turpmākajos gados visbūtiskāk ietekmēs Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu atmaksas, kas pašvaldības budžetā tiek ieskaitītas šajā ieņēmumu postenī. Ja iepriekšējos divos gados šie ieņēmumi veidoja ap 20 milj. *euro* gadā, tad 2019. un 2020.gadā, kad tiek apgūts lielākais Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu apjoms šajā finansēšanas ciklā, ES projektu atmaksas var sasniegt 60 milj. *euro* ik gadu.

Lielāko mērķdotāciju apjomu Rīgas pilsētas pašvaldība saņem izglītības nozarē, kur, lai arī regulāri tiek diskutēts par labāko budžeta sadalījumu skolām, nav plānotas būtiskas izmaiņas kopējā finansējumā.

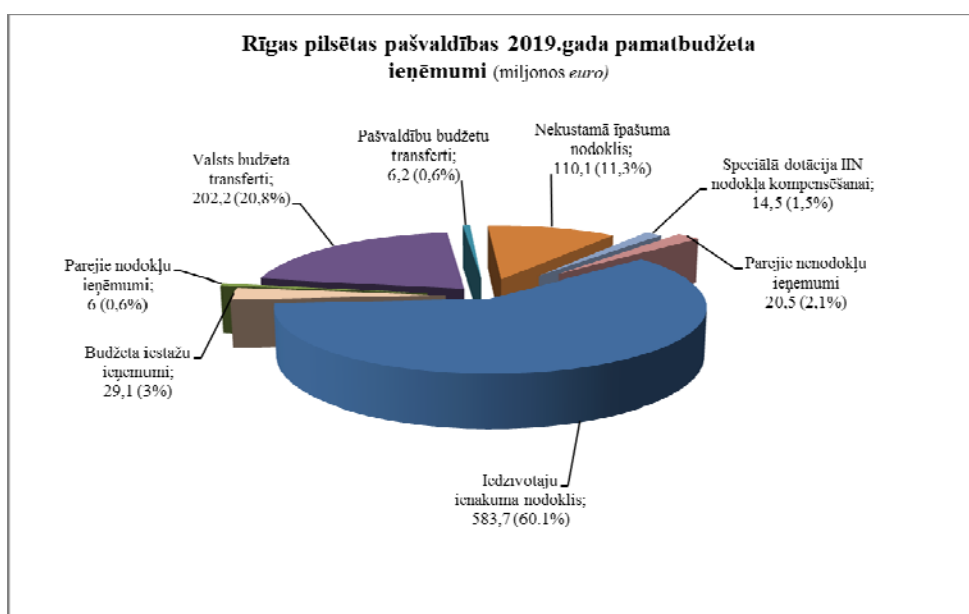
Plānotais valsts budžeta līdzfinansējums par valsts apmaksāto pasažieru pārvadājumiem 2019.gadā paliek nemainīgs, bet faktiskā izpilde ir atkarīga no veikto pārvadājumu apjoma un valsts budžeta finansēšanas plāna.

Kopējais mērķdotāciju un dotāciju apjoms 2019.gadā tiek plānots 202,1 milj. *euro* apjomā, no tiem Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu

realizācijai 57,4 milj. *euro*, balstoties uz projekta realizētāju iesniegtajiem naudas plūsmas plāniem un laika grafikiem.

Valsts budžeta transfertu apmērs 2019.gadā ir plānots, ņemot vērā valsts budžetā paredzēto finansējumu, spēkā esošos normatīvos aktus (Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr.942 “Kārtība, kādā piešķir un finansē asistenta pakalpojumu pašvaldībā”, Ministru kabineta 2015.gada 17.novembra noteikumi Nr.649 “Kārtība, kādā pašvaldībām aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”, Ministru kabineta 2008.gada 11.marta noteikumi Nr.173 “Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība”) un valsts pagaidu budžetā 2019.gadam un likuma projektā “Par valsts budžetu 2019.gadam” noteikto, noslēgtos līgumus par Eiropas Savienības fondu apguvi.

Detalizēts mērķdotāciju apjoms norādīts saistošo noteikumu 5.pielikumā “Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada valsts budžeta transferti”.



Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžeta prioritātes

Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžeta prioritātes ir sociālā drošība un izglītības nozare. Abas prioritātes Rīgas pilsētas pašvaldībai ir nemainīgas jau gadiem.

Sociālā drošība. Lai gan Rīgas pilsētas pašvaldībā jau vairākus gadus samazinās trūcīgo personu skaits, kas ļauj samazināt izdevumus pabalstiem iedzīvotājiem, tomēr pašvaldība katru gadu lemj nesamazināt nozares finansējumu, bet līdzekļus, kas bija paredzēti pabalstiem, novirzīt sociālo pakalpojumu klāsta paplašināšanai, palielinot finansējumu aprūpei mājās, sociālās aprūpes centriem, dienas centriem un jaunām iniciatīvām. 2019.gadā jauna pašvaldības iniciatīva būs individuāla rehabilitācijas programma personām ar

garīga rakstura traucējumiem, socializācijas grupas bērniem un jauniešiem ar autiskā spektra traucējumiem, jauns grupu dzīvokļa pakalpojums mātēm ar garīga rakstura traucējumiem, kuras audzina bērnus.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada pamatbudžeta programmās sociālajai aizsardzībai paredzēti izdevumi 99,9 milj. *euro* (9,2%) no kopējiem pamatbudžeta izdevumiem. Maksimālo īpatsvaru šie izdevumi sasniedza 2013.gadā, kad sociālajai aizsardzībai tika novirzīti 12,7% izdevumu.

Sociālajiem pabalstiem Rīgas pilsētas iedzīvotājiem 2019.gada budžetā paredzēts finansējums 12,3 milj. *euro* programmā 18.02.00. "Sociālie pabalsti Rīgas pilsētas iedzīvotājiem".

Kopējais Rīgas domes Labklājības departamenta programmu finansējums, kas nav saistīts ar pabalstu izmaksu, 2019.gadā ir 59,7 milj. *euro*.

Arī sabiedriskā transporta uzņēmuma Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas satiksme" noteiktā atlaižu politika ir būtiska sociāli atbildīgas politikas sastāvdaļa.

Investīciju programmā sociālajai aizsardzībai paredzēti 10,1 milj. *euro*, lai pabeigtu trīs sociālo dzīvojamo māju ar neapdzīvojamām telpām Rīgas Sociālā dienesta teritoriālajam centram, dienas centram un veselības centram Mežrozīšu ielā projektēšanu un būvniecību.

Arī Izglītības nozare ir nemainīga Rīgas pilsētas pašvaldības prioritāte.

Izglītības nozares finansēšana kopš 2016.gada Izglītības un zinātnes ministrijas izstrādātā un ieviestā pedagogu darba samaksas modeļa ir komplicēta. Būtiskai daļai Rīgas vispārīzglītojošo skolu pedagogu samazinājās atalgojums, un turpmākajos gados pašvaldības iespējas mērķtiecīgi novirzīt valsts budžeta finansējumu tiek ierobežotas. Lai to kompensētu, Rīgas pilsētas pašvaldība katru gadu izglītības sektora atalgojumā papildus iegulda vairāk nekā 12 milj. *euro*. Pēc pašvaldības iniciatīvas skolās tiek nodrošinātas 722 atbalsta personāla (bibliotekārs, logopēds, sociālais pedagogs, speciālais pedagogs, psihologs u.c.) likmes, kuras Izglītības un zinātnes ministrija neapmaksā no valsts budžeta, kā arī 316 interešu izglītības pedagogu likmes skolās.

Vispārējās izglītības programmu pedagogiem, pirmsskolas izglītības pedagogiem un pirmsskolas izglītības pedagogu palīgiem-auklītēm ar vismaz pusslodzi un darba stāžu ne mazāk kā 36 mēneši tika nodrošinātas veselības apdrošināšanas polises.

Ar 2019.gada 1.septembri tiks paplašināta pašvaldības iniciatīva nodrošināt brīvpusdienas. Šobrīd brīvpusdienas tiek nodrošinātas visiem skolēniem līdz 12.klasei, bet, sākot ar 2019.gada 1.septembri, brīvpusdienas ir paredzētas arī pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņiem.

Izglītības nozares infrastruktūras attīstībai un remontdarbiem 2019.gadā tiks novirzīti vairāk nekā 24 milj. *euro* dažādu investīciju līdzekļu, arī no Eiropas Savienības līdzfinansētajām programmām. Rīgas pilsēta atbildīgi pieiet skolu tīkla pieejamībai pilsētas apkaimēs un cenšas nodrošināt augstu izglītības kvalitāti.

Turpinās un paplašinās sadarbība ar privātajām pirmsskolas izglītības iestādēm, kur kopējais finansējums sasniedz jau 19,9 milj. *euro*.

Par Rīgas pilsētas pašvaldības izdevumu sadalījumu nozarēm

Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi tiek novirzīti pašvaldības funkciju izpildes nodrošināšanai – izdevumiem no budžeta finansētu institūciju, t.sk. pašvaldības izglītības, kultūras, sporta iestāžu, departamentu, sociālo dienestu uzturēšanai, pilsētas pasākumu finansēšanai, pilsētas infrastruktūras uzturēšanai, samaksai par pakalpojumiem pilsētas vajadzībām, t.sk. pašvaldības funkciju izpildei sociālajā un izglītības jomā, sabiedriskajām organizācijām un privātajam sektoram, pabalstiem maznodrošinātajiem iedzīvotājiem, investīciju finansēšanai, līdzfinansējumam Eiropas Savienības fondu projektu apguvei, kā arī dotācijām pašvaldības sabiedriskajam transportam un citiem izdevumiem, kas paredzēti attiecīgajās pamatbudžeta programmās Rīgas domes saistošo noteikumu “Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžetu” 3.pielikumā.

Iemaksas Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā ievērojami samazina ieņēmumu apjomu, kas paliek Rīgas pilsētas pašvaldības rīcībā, un 2019.gadā no pamatbudžeta plānoto ieņēmumu kopējā apjoma 972,6 milj. *euro*, samazinot to par maksājumiem Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā (izdevumi atbilstoši klasifikācijai sadaļā “Vispārējie valdības dienesti”) – 86,9 milj. *euro*, pašvaldības funkciju realizācijas finansēšanai paliek tikai 885,7 milj. *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžets veidots pēc programmu principa, paredzot finansējumu attiecīgu budžeta programmu realizācijai. Budžeta programma ir savstarpēji saistītu, uz kopīgu mērķi orientētu pasākumu vai pakalpojumu kopums, kurš tiek plānots, izpildīts, uzskaitīts un kontrolēts no budžeta finansētās institūcijās saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību un par kuru izpildi atbild budžeta izpildītāji.

Rīgas domes saistošo noteikumu “Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžetu” 2.pielikumā ir izdevumu sadalījums atbilstoši nozarēm. Nozaru sadalījums veidots saskaņā ar normatīvajiem aktiem par budžeta izdevumu klasifikāciju.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta programmu 01.27.00. “Investīciju programmas realizācija”, 01.39.00. “Līdzfinansējums Eiropas Savienības fondiem un citiem projektiem”, 01.04.00. “Rīgas pilsētas infrastruktūras fonds”, kā arī 03.01.00. “Rīgas domes Īpašuma departamenta darbības un nekustamā īpašuma izmantošanas procesu nodrošinājums” izdevumi ir sadalīti un attiecināti uz vairākām nozarēm.

Pašvaldības budžeta programma 01.19.00. ”Izdevumi neparedzētiem gadījumiem (Rīgas domes rezerves fonds)” 5 milj. *euro* apmērā iekļauta sadaļā “Vispārējie valdības dienesti”, bet pēc lēmuma par līdzekļu piešķiršanu līdzekļi tiek novirzīti atbilstoši nozarei, kur izdevumi veidojušies.

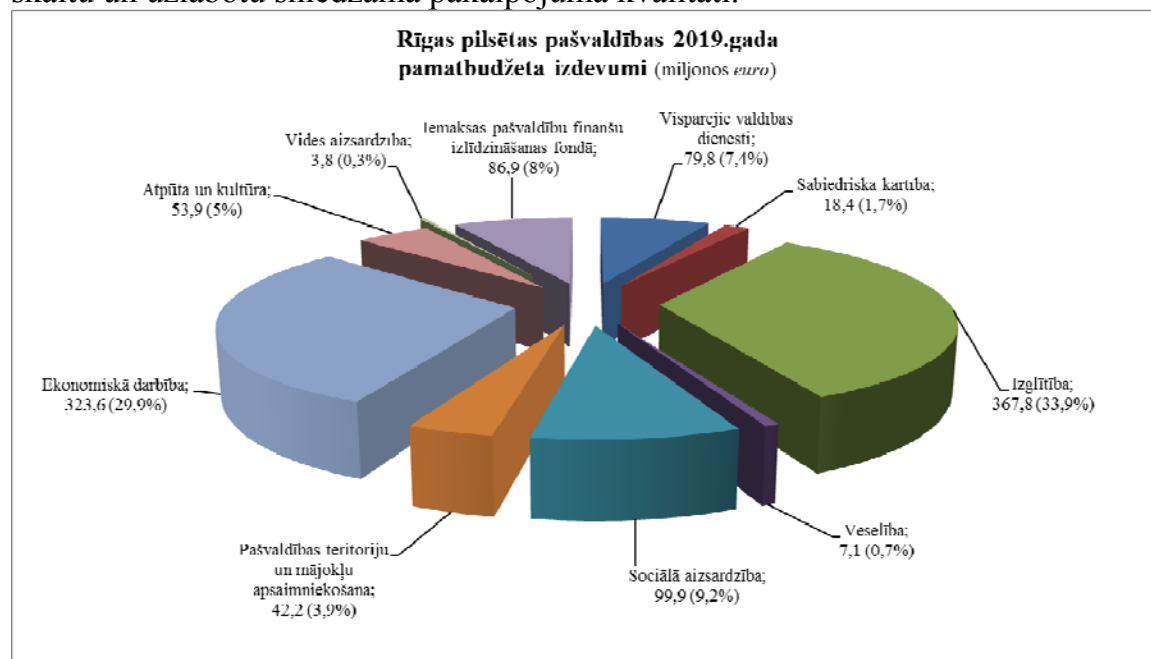
Sociālā aizsardzība ir nemainīga pēdējo gadu prioritāte, un Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada pamatbudžeta programmās paredzēti izdevumi 99,9 milj. *euro* (9,2%) no kopējiem pamatbudžeta izdevumiem. Novērojot pašvaldības izdevumu dinamiku, jāsecina, ka sociālās aizsardzības izdevumu īpatsvars kopš 2008.gada, kad sākās valsts ekonomiskās attīstības krīze un šim mērķim tika novirzīti tikai 7,8% no kopējiem izdevumiem, būtiski pieauga līdz 2013.gadam un sasniedza maksimālo īpatsvaru, kad sociālajai aizsardzībai tika

novirzīti 12,7% izdevumu. Saskaņā ar Rīgas domes Labklājības departamenta sniegto informāciju objektīvu iemeslu dēļ samazinās trūcīgo personu skaits, un izdevumi sociālajai palīdzībai vairs nepieaug, bet nozares finansējums netiek samazināts, attīstot un paplašinot citus sociālos pakalpojumus.

Sociālajiem pabalstiem Rīgas pilsētas iedzīvotājiem 2019.gada budžetā paredzēts finansējums 12,3 milj. *euro* programmā 18.02.00. “Sociālie pabalsti Rīgas pilsētas iedzīvotājiem”.

Joprojām tiek plānots nodrošināt ēdiena piegādi un izdalīšanu sociāli mazaizsargātām personām 1,8 milj. *euro* apmērā.

Kopējais finansējums, kas paredzēts aprūpes mājās pakalpojumam 2019.gadā, ir jau 14,9 milj. *euro*, lai nodrošinātu pieaugošo pakalpojuma saņēmēju skaitu un uzlabotu sniedzamā pakalpojuma kvalitāti.



Vislielākais izdevumu apjoms 2019.gada pamatbudžetā kā katru gadu ir plānots izglītības nozarei – izglītības iestāžu uzturēšanas un ar izglītību saistīto pasākumu finansēšanas programmām. Izdevumi izglītībai ir Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta padotībā esošo izglītības iestāžu izdevumi, izdevumi izglītības pasākumiem, kā arī bērnu mūzikas un mākslas skolu izdevumi, Rīgas domes Īpašuma departamenta izdevumi izglītības iestāžu remontdarbiem, uzturēšanai, investīciju programma.

Izglītības nozarei paredzētais izdevumu apjoms ir 367,8 milj. *euro*, kas ir 33,9% no pamatbudžeta programmām paredzētā kopējā izdevumu apjoma.

Rīgas pilsētas pašvaldība nodrošina visas pamatfunkcijas, kā arī papildu brīvprātīgās funkcijas – atalgojums no pašvaldības budžeta finansēto izglītības iestāžu pedagogiskajiem darbiniekiem pirmsskolas izglītības iestādēs ir noteikts lielāks par normatīvajos aktos noteikto minimālo likmi un pašvaldība nodrošina papildu atbalsta personāla likmes vispārējās izglītības skolās.

Budžetā ir paredzēti 0,9 milj. *euro* pabalstiem 75 *euro* apmērā pedagogiem, uzsākot jauno mācību gadu.

Veselības apdrošināšana vispārējās izglītības programmu pedagogiem un pirmsskolas izglītības pedagogiem un pirmsskolas izglītības pedagogu palīgiem

(ar darba stāžu ne mazāk kā 36 mēneši un kuri nodarbināti vismaz 0,5 slodzes). Programmas kopējais apjoms jau sasniedz 1,8 milj. *euro*.

Papildu finansējums 2 milj. *euro* paredzēts 2011.gadā uzsāktajai sadarbībai ar privāto sektoru, un 2019.gadā šim mērķim no pašvaldības budžeta paredzēti jau 19,9 milj. *euro*, jo programmā iesaistīto bērnu skaits pastāvīgi palielinās, pārsniedzot 6000, kā arī darbojas auklišu atbalsta programma.

Ar 2016.gada 1.septembri pašvaldība nodrošina brīvpusdienas visiem skolēniem līdz 9.klasei pašvaldības izglītības iestādēs. No 2018.gada 1.septembra tiek nodrošinātas brīvpusdienas 10.-12.klašu skolēniem un, sākot ar 2019.gada 1.septembri, brīvpusdienas tiks nodrošinātas pirmsskolas izglītības iestādēs.

Izglītības nozarei ir ieplānots vislielākais valsts budžeta transfertu apjoms – 126,3 milj. *euro*, kur Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu realizācijai transfertu finansējums ir 6,4 milj. *euro* un Izglītības un zinātnes ministrijas transfertu apjoms 119,9 milj. *euro*.

Investīciju programmā izglītības iestādēm paredzēti 11,6 milj. *euro*, ar Eiropas Savienības fondu projektu līdzfinansējuma atbalstu tiks uzsākti vairāki mācību vides infrastruktūras pilnveides projekti 20,2 milj. *euro* vērtībā.

Vispārējiem valdības dienestiem izdevumi 2019.gadā plānoti 166,7 milj. *euro* apmērā, no tiem iemaksām Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā 2019.gadā plānoti 86,9 milj. *euro*.

Saeima 2015.gada 4.jūnijā pieņēma jaunu Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likumu, kas nosaka kārtību, kādā veicama pašvaldību finanšu izlīdzināšana. Iepriekšējais likums “Par pašvaldību finanšu izlīdzināšanu” pieņemts 1998.gadā, šajā laikā ir notikusi administratīvi teritoriālā reforma, un likums vairs nenodrošināja savu sākotnējo mērķi. 2016.gads tika noteikts kā pārejas periods, kas paredzēja, ka nevienai pašvaldībai vērtētie ieņēmumi nedrīkst samazināties.

Tikai 40% no pašvaldību ienākuma netiek pārdalīti, un ir palielinājusies pašvaldībā deklarēto iedzīvotāju skaita un vecuma sastāva nozīme izlīdzināšanā.

Rīgas pilsētas pašvaldības iemaksas Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā 2019.gadā samazināsies no 92 milj. *euro* (2018.gadā) līdz 86,9 milj. *euro*, kas saistīts ar iemaksu Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā aprēķinu kārtību un jau pieminēto Finanšu ministrijas lēmumu mainīt speciālās dotācijas apjoma pašvaldībām sadales kārtību, daļēji atsakoties no speciālās dotācijas sadales kārtības atbilstoši IIN īpatsvaram, bet nosakot, ka 50% šīs dotācijas apjoma valsts ieskaita Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā, kas, lai arī samazina Rīgas pilsētas pašvaldības izdevumus, vēl būtiskāk samazina potenciālos ieņēmumus.

Rīgas pilsētas pašvaldības iemaksas (% no iekasētā IIN) pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā no 2008.gada līdz 2019.gadam

gads	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
iemaksu %	15,73	19,21	16,92	18,57	17,61	16,77	17,40	15,82	17,14	16,84	15,98	14,89

Vispārējiem valdības dienestiem izdevumi ietverti programmās 01.01.00. “Rīgas dome un Rīgas domes Finanšu departaments”, 01.03.00. “Dalības maksa sabiedriskajās organizācijās”, 01.07.00. “Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde”, 01.15.00. “Kredīta procentu nomaksa un pakalpojuma apmaksa”, 01.19.00. “Izdevumi neparedzētiem gadījumiem (Rīgas domes rezerves fonds)”,

01.26.00. "Vēlēšanu komisijas darbības nodrošināšana", 02.01.01. "Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta darbības nodrošinājums", 03.01.00. "Rīgas domes Īpašuma departamenta darbības un nekustamā īpašuma izmantošanas procesu nodrošinājums", 27.01.00. "Rīgas pašvaldības dzīvojamo māju privatizācijas komisijas darbības nodrošināšana" u.c.

Sabiedriskajai kārtībai, kas ietver programmu izdevumus Rīgas pašvaldības policijas darbības nodrošināšanai un atbilstošos izdevumus investīciju programmā, paredzēts finansējums 18,5 milj. *euro* jeb 1,7% no kopējiem izdevumiem.

Pašvaldības budžeta izdevumi ekonomiskās darbības nozarei 2019.gadā palielinās par 75,6 milj. *euro* salīdzinājumā ar 2018.gadu, un kopējie izdevumi plānoti 323,6 milj. *euro*. Saskaņā ar budžeta klasifikāciju plānoti izdevumi satiksmes infrastruktūras, sabiedriskā transporta programmu realizācijai, ielu uzturēšanai, Rīgas pilsētas būvvaldei, Rīgas pašvaldības aģentūrai "Rīgas pilsētas arhitekta birojs", tūrisma nozares programmām, zemes, uz kuras atrodas pašvaldības institūcijas, atpirkšanai un nekustamā īpašuma iegādei pašvaldības izpildinstitūciju vajadzībām, maksājumiem Dienvidu tilta celtniecības izdevumu segšanai.

Nozarei finansējums tiek paredzēts arī no valsts budžeta transfertiem – mērķdotācija pašvaldības autoceļiem un ielām plānota 10,7 milj. *euro* apmērā un sabiedriskā transporta pakalpojumiem 8,2 milj. *euro*, kā arī finansējums Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu realizācijai 46,9 milj. *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžetā finansējuma apjoms dotācijai pilsētas sabiedriskajam transportam paredzēts 130 milj. *euro*. Valsts budžeta mērķdotācija pasažieru regulārajiem pārvadājumiem budžetā plānota 8,2 milj. *euro* un kopā programmai 138,2 milj. *euro*.

Rīgas pašvaldības SIA "Rīgas satiksme" valde iesniedza kapitālsabiedrības budžeta projektu, kas paredzēja būtisku kapitālsabiedrības izdevumu pieaugumu 2019.gadā salīdzinājumā ar 2018.gadu. Lai segtu izdevumu pieaugumu, kapitālsabiedrības valde pieprasīja pašvaldības dotāciju 139,8 milj. *euro* apmērā. Kapitāldaļu turētāja sapulcē 2019.gada 1.martā tika apstiprināts kapitālsabiedrības 2019.gada budžets, kas ietver pašvaldības dotācijas apjomu 130 milj. *euro* un vairākus uzdevumus valdei, lai samazinātu kapitālsabiedrības izdevumus, t.sk. attiecībā uz mikroautobusu satiksmi, kas varētu samazināt arī Rīgas pilsētas pašvaldības 2020.gada bāzes izdevumu apjomu, kā arī uzdevumu izstrādāt jaunu kapitālsabiedrības budžetu ar attiecīgajām izmaiņām.

Rīgas dome ar 2010.gada 24.augusta saistošajiem noteikumiem Nr.89 "Par braukšanas maksas atvieglojumiem Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā" un to grozījumiem ir noteikusi braukšanas maksas atlaides pensionāriem, 1.–12.klases skolēniem, arodskolu skolēniem, politiski represētajām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem, Černobiļas AES avārijas seku likvidācijas dalībniekiem, 1.–3.grupas invalīdiem, daudzbērnu ģimeņu vecākiem, bāreņiem, sociālās aprūpes un rehabilitācijas centros ilgstoši dzīvojošajām personām 100% apmērā.

Ar Rīgas domes 2016.gada 27.septembra saistošajiem noteikumiem Nr.220 "Grozījumi Rīgas domes 2010.gada 24.augusta saistošajos noteikumos Nr.89 "Par braukšanas maksas atvieglojumiem Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā"" studējošajiem, pašvaldības izglītības iestāžu pedagogiem un strādājošajiem

vecuma pensionāriem, arī Kultūras ministrijas dibināto skolu pedagogiem, pašvaldības izglītības iestāžu tehniskajiem darbiniekiem un sociālā darba speciālistiem Rīgas domes Labklājības departamenta pakļautības iestādēs ar 2016.gada 1.decembri papildus ir noteikta konkrēta biļetes cena ar atvieglojumu.

Ar Rīgas domes 2017.gada 11.aprīļa saistošajiem noteikumiem Nr.250 "Grozījumi Rīgas domes 2010.gada 24.augusta saistošajos noteikumos Nr.89 "Par braukšanas maksas atvieglojumiem Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā"" noteikti braukšanas maksas atvieglojumi ārstniecības procesā iesaistītajām personām, kuras strādā Rīgas pilsētas pašvaldības veselības aprūpes kapitālsabiedrībās.

Ir noteiktas pasažieru grupas, kuras ir tiesīgas iegādāties noteiktam braucienam paredzētās biļetes ar braukšanas maksas atvieglojumu vienam braucienam.

Bez maksas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā ir tiesīgi braukt pirmsskolas vecuma bērni, valsts un pašvaldības policijas darbinieki, ja viņi veic dienesta pienākumus, un visi pasažieri 4.maijā, 23. un 24.jūnijā, 18.novembrī, 31.decembrī, 1.janvārī, un tradicionālo Rīgas pilsētas svētku laikā (augusta sestdienā, svētdienā), kā arī pasažieri, kas sabiedriskā transporta pakalpojumus izmanto īpašos apstākļos (piemēram, masu pasākumi, svētku un svinamās dienas, laikapstākļi, avārijas u.c.) saskaņā ar Rīgas pilsētas pašvaldības portālā www.riga.lv publicēto informāciju.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada pamatbudžetā palielinās satiksmes un ekonomiskās darbības infrastruktūras objektu finansējums no līdzfinansējuma Eiropas Savienības fondu projektiem un kopā ir 54,3 milj. *euro*.

Krasta ielas seguma atjaunošanai un Brasas tilta pārbūvei paredzēti 13,7 milj. *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžeta izdevumu daļā programmas 01.05.00. "Dienvidu tilta celtniecības izdevumu segšanai" izdevumu apjoms ir 53,9 milj. *euro*, un salīdzinājumā ar 2018.gada izdevumiem tas nav mainījies.

Vides aizsardzības nozarei 2019.gada pamatbudžetā plānots finansējums 3,8 milj. *euro* jeb 0,3% no kopējiem izdevumiem pilsētas uzturēšanas programmu realizācijai.

Pašvaldības teritoriju un mājokļu apsaimniekošanas izdevumiem 2019.gadā plānoti 42,2 milj. *euro* jeb 3,9% no kopējiem izdevumiem. Finansējums paredzēts pašvaldības teritoriju un pilsētai piederošo dabas pamatņu sakopšanai, kapsētu teritoriju uzturēšanai, Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta, Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekciju un Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas gaisma" izdevumiem un iekškvartālu sakārtošanai.

Izveidota jauna programma sabiedrības iesaistei pilsētvides sakārtošanā – "Rīgas pilsētas apkaimju attīstības projektu īstenošanas programma".

Pašvaldības izdevumi veselības nozarei 2019.gadā paredzēti 7,1 milj. *euro* apmērā. Veselības nozares izdevumus 2019.gadā bez investīciju programmas, kurā paredzēts turpināt Rīgas 1.slimnīcas teritorijas labiekārtošanu, veido Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta programma "Departamenta padotībā esošo iestāžu darbinieku obligātās veselības pārbaudes un citi darba devēja izdevumi", centralizētā programma "Rīgas pilsētas pašvaldības darbinieku veselības apdrošināšana".

Atpūtas un kultūras nozares programmām Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžetā plānots finansējums 53,9 milj. *euro* jeb 5% no kopējiem izdevumiem, jo ir plānots turpināt Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukciju.

Uz šo nozari attiecināmas Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta pārziņā esošās kultūras iestāžu un pasākumu programmas, kā arī departamenta pārziņā esošās sporta programmas un pasākumi, Rīgas domes Finanšu departamenta programmas – “Dotācija SIA “Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs””, “Dotācija SIA “Rīgas meži””, kā arī programma “Rīgas pašvaldības aģentūra “Rīgas pieminekļu aģentūra””.

Par atlīdzību Rīgas pilsētas pašvaldības struktūrvienībās

Atalgojuma palielinājums pašvaldības darbiniekiem plānots ar 2019.gada 1.septembri un šim mērķim paredzēti 3,6 milj. *euro*, kas ietekmēs arī 2020.gada budžeta bāzes izdevumus 9,6 milj. *euro* apmērā. Rīgas domes Finanšu departaments veica Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta un darba samaksas palielinājuma novērtējumu un aprēķināja iespējas palielināt atalgojumu visiem darbiniekiem, t.sk. novērtēja amatus, kuriem ir plānots straujāks algu pieaugums nekā vidēji pašvaldībā:

- 1) Rīgas bāriņtiesa:
 - nodaļu vadītāji (140 līdz 220 *euro*);
 - bāriņtiesas locekļi (100 līdz 220 *euro*);
- 2) Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta padotības iestādes:
 - skolotāja palīgi (auklītes) (50 *euro*);
 - ārsti (pirmsskola, sporta skolas);
 - medmāsas (pirmsskola, skola, sporta skolas);
 - šefpavāri (pirmsskola) (70 *euro*);
 - pavāri (pirmsskola) (50 *euro*);
- 3) Rīgas domes Labklājības departamenta pakļautības iestādes:
 - sociālie darbinieki (līdz 10% no amatalgas);
 - aprūpētāji (līdz 10% no amatalgas);
- 4) Rīgas domes Finanšu departamenta galvenie speciālisti (grāmatvedība);
- 5) Rīgas domes Informācijas tehnoloģiju centra darbinieki.

Rīgas pilsētas pašvaldības iekšējos normatīvajos aktos noteikts, ka nav vēlama lielāka Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta izdevumu daļa pašvaldības darbinieku atlīdzībai kā 35% no pašvaldības nodokļu ieņēmumiem, atņemot iemaksu apjomu Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžets paredz noteiktu amata vienību skaita pieaugumu 2019.gadā:

- 16,25 sociālās aprūpes iestādēs, no tiem 9 aprūpētāju amata vietas Rīgas sociālās aprūpes centros, lai nodrošinātu aprūpi atbilstoši normatīvajos aktos izvirzītajiem kritērijiem un klientu veselības stāvoklim, kas ar katru gadu pasliktinās. Jaunas mobilās brigādes izveidei 3 amata vietas;
- 3 amata vietas Rīgas pilsētas būvvaldē, lai nodrošinātu Būvniecības informācijas sistēmas ieviešanu Rīgas pilsētas pašvaldībā;
- 6 amata vietas citās pašvaldības struktūrvienībās.

Par Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju programmu

Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju programmas 2019.gada izdevumi plānoti 68,9 milj. *euro* apmērā.

Krasta ielas seguma atjaunošanai un Brasas tilta pārbūvei paredzēti 13,7 milj. *euro*. Lai varētu laicīgi un kvalitatīvi sagatavot Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu pieteikumus, ir paredzēti līdzekļi investīciju projektu dokumentācijas (tehnisko projektu) izstrādei un ekspertīzei 1,1 milj. *euro*.

2019.gadā tiks turpināta Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcija, un plānotais finansējums paredzēts 25,5 milj. *euro* apmērā.

Piešķirts finansējums, lai turpinātu Rīgas 1.slimnīcas labiekārtošanu.

Turpināsies plaša apjoma remontdarbi Rīgas izglītības un kultūras iestādēs 11,6 milj. *euro* apmērā – renovācija, jaunu projektu izstrāde, teritoriju labiekārtošana, energoefektivitātes uzlabošana, sporta zāļu atjaunošana u.c.

Plānots pabeigt trīs sociālo dzīvojamo māju ar neapdzīvojamām telpām Rīgas Sociālā dienesta teritoriālajam centram, dienas centram un veselības centram Mežrozīšu ielā projektēšanu un būvniecību.

Papildus investīciju programmai iekškvartālu un piebraucamo ceļu infrastruktūras atjaunošanas programmai (01.14.00.) plānots finansējums 1,8 milj. *euro* apmērā.

Par līdzfinansējumu Eiropas Savienības fondiem un citiem projektiem

Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta iespējas un investīciju programmas apjomi nav pietiekami, lai nodrošinātu visu nepieciešamo pašvaldības infrastruktūras objektu attīstību, tādēļ būtiska loma ir Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu realizācijai.

2014.–2020.gada Eiropas Savienības fondu plānošanas perioda sākumā ieilgusī Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu īstenošanas normatīvā regulējuma izstrāde būtiski ir iekavējusi projektu realizēšanas laika grafikus, tāpēc turpmākajos gados būs jārealizē ievērojams projektu kopapjoms.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā jaunu attīstības projektu finansēšanā budžeta programmai 01.39.00. “Līdzfinansējums Eiropas Savienības fondiem un citiem projektiem” ir plānots finansējums 86,3 milj. *euro*, kas ir par 61,5 milj. *euro* vairāk, nekā tika izlietots 2018.gadā.

Lielākais finansējuma apjoms paredzēts satiksmes nozarei – 54,3 milj. *euro*, kas veido 63% no programmas izdevumiem. Nozīmīgākie satiksmes infrastruktūras projekti ir “Salu tilta kompleksa atjaunošana, pārbūve un izbūve, 2.kārta”, “Jāņa Čakstes gatves izbūve no Valdeķu ielas līdz Ziepniekkalna ielai”, “Satiksmes pārvads pār sliežu ceļiem dzelzceļa līnijā Rīga–Skulte ar pievedceļiem”, par kuru īstenošanu jau ir noslēgti līgumi ar CFLA.

Izglītības nozarei paredzēts izlietot 20,2 milj. *euro*, kas veido 23% no programmas izdevumiem. Izglītības nozare ir līdere pēc iesniegto projektu skaita, tomēr lielākā daļa projektu ir nelieli un saistīti ar mūžizglītības programmas „Comenius” realizāciju. Nozīmīgākie izglītības nozares investīciju projekti ir “Rīgas Angļu ģimnāzijas Zvārdes ielā 1, Rīgā, ēku pārbūve, jaunas skolas ēkas piebūve, nodrošinot ergonomiskas mācību vides ierīkošanu un inovatīvu

informācijas un komunikācijas tehnoloģiju risinājumu ieviešanu” un “Rīgas Klasiskās ģimnāzijas Purvciema ielā 38, Rīgā, un Rīgas Zolitūdes ģimnāzijas Ruses ielā 22, Rīgā, jauno dabaszinātņu korpusu izveide, nodrošinot ergonomiskas mācību vides ierīkošanu un inovatīvu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju risinājumu ieviešanu”.

Būtisku vietu pēc finanšu apjoma ieņem arī Eiropas Sociālā fonda projekti “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai”, “Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”, “Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”, kuru ietvaros tiek veikti atbalsta pasākumi skolēnu kompetenču attīstībai.

Pašvaldības budžeta finansēšanas daļa

Likumā par budžeta un finanšu vadību noteikts, ka pašvaldību budžeti katram saimnieciskajam gadam ietver visus pašvaldību (pašvaldību institūciju) iekasētos vai saņemtus ieņēmumus un aizņēmumus, kurus pašvaldības apropriē pašvaldību mērķiem. Likuma “Par pašvaldību budžetiem” 11.pantā noteikts, ka pašvaldību budžetos ir ieņēmumu daļa, izdevumu daļa un finansēšanas daļa. Pašvaldības savus budžetus izstrādā atbilstoši budžeta ieņēmumu, izdevumu un finansēšanas klasifikācijai, kuru nosaka Ministru kabinets.

Ministru kabineta 2005.gada 22.novembra noteikumi Nr.875 “Noteikumi par budžeta finansēšanas klasifikāciju”, kā arī Valsts kases norādījumi (piemēram, 2014.gada 30.jūnija vēstule Nr.8-5.19/782 “Par 2013.gada pārskatu”) nosaka finansēšanas sadalījumu.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada budžetā saskaņā ar visu iepriekšminēto normatīvo aktu un Valsts kases prasībām plānoti darījumi finansēšanas daļā:

- aizņēmumi, kas budžetā lietošanas ērtībai tiek iedalīti kā “Eiropas Savienības projektu līdzfinansēšana un priekšfinansēšana”, kā arī “Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju programmas finansēšanai”;
- aizņēmumu atmaksa, kas tiek iedalīta pirmstermiņa atmaksā, noslēdzoties Eiropas Savienības projektu realizācijai un saņemot priekšfinansēšanā ieguldītos aizņēmuma līdzekļus, kā arī pārējo aizņēmumu pamatsummu saistību atmaksā;
- finanšu līzings, kur iekļauti maksājumi Rīgas pašvaldības SIA “Rīgas pilsēt būvnieks”;
- ieguldījums pamatkapitālā SIA “Rīgas 1.slimnīca”.

Budžeta finansēšanas daļa, līdzīgi kā budžeta ieņēmumu vai izdevumu daļa, var tikt mainīta, izdarot kārtējos grozījumus Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā.

Par pašvaldības īstenoto finanšu resursu vadību

Kopējie Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi 2019.gadā ir paredzēti 972,3 milj. *euro* un izdevumi 1 083,4 milj. *euro*, budžeta deficītam 2019.gadā veidojot 111,1 milj. *euro* jeb 11,4% no budžeta ieņēmumiem.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžets tiek plānots, paredzot, ka Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ieņēmumi pārsniedz pilsētas budžeta uzturēšanas izdevumus.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā izveidojas deficīts, jo Rīgas pilsētas pašvaldība atbilstoši iespējām cenšas nodrošināt pilsētas infrastruktūras attīstību, īstenojot Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju un Eiropas Savienības līdzfinansētos projektus. Budžeta deficīts nepārsniedz attīstības programmām paredzētos līdzekļus, un tiek finansēts, piesaistot aizņēmumus un naudas līdzekļu uzkrājumu.

Plānojot budžetu, ir paredzēts, ka Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta līdzekļu uzkrājumi arī 2019.gada beigās būs ne mazāk kā 12,1 milj. *euro*.

Likuma projektā “Par valsts budžetu 2019.gadam” noteikts, ka pašvaldībām nav tiesību uzņemties ilgtermiņa saistības atbilstoši likuma “Par pašvaldību budžetiem” 22.pantam, izņemot saistības līdz pieciem gadiem pašvaldību autonomo funkciju nodrošināšanai nepieciešamajiem pakalpojumiem, datortehnikas, sakaru un citas biroja tehnikas iegādei, pakalpojumiem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai, atsevišķu investīciju projektu īstenošanai, Publiskās un privātās partnerības likumā noteiktajā kārtībā akceptēto publiskās un privātās partnerības projektu īstenošanai.

Ilgtermiņa saistības likuma “Par pašvaldību budžetiem” izpratnē ir saistības, kuras pašvaldības uzņemas, slēdzot līgumus par preču pirkšanu vai nomu vai pakalpojumu saņemšanu, vai būvdarbu veikšanu pasūtītāja vajadzībām un līgumus, kas paredz pašvaldības budžeta līdzdalību konkrētu projektu realizācijā, bet kopējo samaksu par attiecīgo darījumu pašvaldība neveic divpadsmit mēnešu laikā no līguma noslēgšanas brīža.

Saskaņā ar likuma projektu “Par valsts budžetu 2019.gadam” pašvaldībām ir noteikti šādi aizņemšanās mērķi:

1) Eiropas Savienības fondu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu īstenošanai, t.sk. kapitālsabiedrību pamatkapitāla palielināšanai ar mērķi nodrošināt pašvaldību līdzfinansējumu Eiropas Savienības fondu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu īstenošanai;

2) Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta līdzfinansēto projektu īstenošanai, kuros aizņēmuma apmērs neattiecināmajām izmaksām nepārsniedz projekta attiecināmo izmaksu kopsummu;

3) valsts nozīmes sporta, aizsardzības infrastruktūras attīstības projektu īstenošanai, kuri tiek realizēti ar valsts budžeta līdzfinansējumu;

4) 2018.gadā uzsāktu projektu (izņemot ceļu un kultūras iestāžu investīciju projektu) finansēšanai 2019.gadā, ievērojot šādus nosacījumus:

a) projekta finansēšanai 2018.gadā ir saņemts aizņēmums ar izņemšanu tikai 2018.gadā;

b) līdz 2019.gada aizņēmuma pieprasījuma iesniegšanai ir veikta apmaksa ne mazāk kā 20% apmērā no būvdarbu līgumā paredzētās summas;

5) izglītības iestāžu investīciju projektu finansēšanai 2019.gadā, ja ir sniegts valsts institūcijas atzinums par izglītības iestādes ēkas neatbilstību Būvniecības likuma 9.pantā noteiktajām būtiskajām prasībām un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un Izglītības un zinātnes ministrijas pozitīvs atzinums par attiecīgā projekta nepieciešamību izglītības pakalpojuma nodrošināšanai un ieguldījumu ilgtspēju izglītības funkcijas nodrošināšanā;

6) izglītības iestāžu investīciju projektu īstenošanai, ievērojot šādus nosacījumus:

a) ir sniegts Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministrijas un Izglītības un zinātnes ministrijas pozitīvs atzinums par attiecīgā projekta nepieciešamību izglītības pakalpojuma nodrošināšanai un ieguldījumu ilgtspēju izglītības funkcijas nodrošināšanā;

b) pašvaldības budžeta līdzfinansējums, sākot ar 2019.gadu, nav mazāks par 10% un aizņēmuma apmērs nav lielāks par 90% no pašvaldības kopējām projekta izmaksām;

c) projektos, kuru finansēšanai nepieciešams vidējā termiņa aizņēmums, pašvaldības budžeta līdzfinansējums 2019.gadā nav mazāks par 10% no pašvaldības kopējām projekta izmaksām 2019.gadā;

d) pašvaldības budžeta līdzfinansējums veikts līdz aizņēmuma izmaksu pieprasījuma iesniegšanai vai vienlaikus ar aizņēmuma izmaksu;

7) pārējo investīciju projektu īstenošanai, ievērojot šādus nosacījumus:

a) pašvaldības budžeta līdzfinansējums, sākot ar 2019.gadu, nav mazāks par 25% un aizņēmuma apmērs nav lielāks par 75% no pašvaldības kopējām projekta izmaksām;

b) projektos, kuru finansēšanai nepieciešams vidējā termiņa aizņēmums, pašvaldības budžeta līdzfinansējums 2019.gadā nav mazāks par 25% no pašvaldības kopējām projekta izmaksām 2019.gadā;

c) pašvaldības budžeta līdzfinansējums veikts līdz aizņēmuma izmaksu pieprasījuma iesniegšanai vai vienlaikus ar aizņēmuma izmaksu;

8) likumā “Par pašvaldību finanšu stabilizēšanu un pašvaldību finansiālās darbības uzraudzību” noteikto pasākumu izpildei;

9) noteikt pašvaldību aizņēmumu kopējo palielinājumu 25 507 343 *euro* apmērā projekta “Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcija” īstenošanai.

Pašvaldība sniegto galvojumu savas kapitālsabiedrības aizņēmumam dzīvojamo īres māju būvniecībai, atjaunošanai, pārbūvei vai jaunuzceltu, atjaunotu vai pārbūvētu dzīvojamo īres māju iegādei saistībās (aizņēmumu, galvojumu un citu ilgtermiņa saistību apmērā pret 2019.gada plānotajiem pamatbudžeta ieņēmumiem bez valsts budžeta transfertiem noteikta mērķa finansēšanai un iemaksām Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā) iekļauj 75% apmērā no galvotās aizņēmuma summas.

Izvērtējot Rīgas pilsētas pašvaldības iespējas piesaistīt aizņēmumus pilsētas investīciju projektu īstenošanai, atbilstoši likumdošanā un Rīgas pilsētas pašvaldības normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem, kopējais plānotais jaunu saistību apjoma limits 2019.–2021.gada periodā veido 250 milj. *euro*.

2019.gadā paredzēts piesaistīt aizņēmumu līdzekļus kopsummā par 58,7 milj. *euro*, kas novirzāmi – Eiropas Savienības fondu projektu līdzfinansēšanai 15,3 milj. *euro*, Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcijas 1.kārtai – 25,5 milj. *euro*, pārējām investīcijām 17,9 milj. *euro*.

Turpmākajos gados Rīgas pilsētas pašvaldības ilgtermiņa saistību vadības stratēģijā noteiktā 100% kritērija (pašvaldības ilgtermiņa finanšu saistību kopējās pamatsummas un pašvaldības budžeta ieņēmumu attiecības) izpildi noteiks pamatā divi faktori – saistību apjoma samazināšanās iepriekš uzņemto saistību, t.sk. Dienvidu tilta būvniecības un finansēšanas saistību atmaksas rezultātā, kā arī

aizņēmumu palielinājums Eiropas Savienības fondu līdzfinansēto un investīciju projektu finansēšanai. Abu šo faktoru mijiedarbības rezultātā pašvaldības kopējais ilgtermiņa finanšu parādsaistību apjoms, kas 2018.gada beigās veidoja 64,1% pret ieņēmumiem, 2019.gadā samazināsies līdz 62,7%.

Līdz 2019.gada beigām Rīgas pilsētas pašvaldība būs atmaksājusi ap 56% no kopējām Dienvidu tilta būvniecības un finansēšanas saistībām.

Finanšu departaments nodrošina saistību portfeļa regulāru uzraudzību un izvērtēšanu, ņemot vērā aktuālo finanšu tirgus situāciju, vērtējot iespējas šo saistību pārfinansēšanai.

Kredītreitingu aģentūra “Standard & Poor’s”, izvērtējot Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta un finanšu situāciju, sasniegto budžeta stabilitāti, 2018.gada 26.oktobrī atjaunoja Rīgas pilsētai piešķirto reitingu iepriekšējā līmenī, attīstības perspektīvu paaugstinot no stabilas uz pozitīvu.

Kredītreitingu aģentūra “Moody’s Investors Service”, izvērtējot Rīgas pilsētas pašvaldības sasniegto pašvaldības budžeta izpildē un saistību portfeļa vadībā, 2018.gada 14.novembrī apstiprināja pilsētas reitingu iepriekšējā līmenī.

Rīgas pilsētas kredītreitinga vēsture

Kredītreitinga piešķiršanas gads	Standart & Poor’s reitings saistībām vietējā un ārvalstu valūtā	Moody’s Investors Service reitings saistībām vietējā un ārvalstu valūtā
1997	BBB-/Positive/A-3	-
1999	BBB/Stable/A-3	-
2001	BBB-/Positive/A-3	-
2003	BBB-/Stable/A-3	-
2004	BBB-/Stable/A-3	-
2005	BBB/Stable/A-3	-
2006	BBB/Stable/A-3	A2 Stable
2007	BBB/Stable/A-3	A2 Stable
2008	BBB-/Negative/A-3	A3 Negative
2009	BB/Negative/B	Baa3 Negative
2010	BB/Stable/B	Baa3 Stable
2011	BB+/Stable/B	Baa3 Stable
2012	BBB/ Positive/ A-2	Baa3 Stable
2013	BBB/ Positive/ A-2	Baa3 Positive
2014	BBB+/Stable/A-2	Baa2 Stable
2015	BBB+/Stable/A-2	Baa1 Stable
2016	BBB+/Stable/A-2	Baa1 Stable
2017	BBB+/Stable/A-2	Baa1 Stable
2018	BBB+/Positive/A-2	Baa1 Stable

Domes priekšsēdētājs

N.Ušakovs